

MAGYAR SÁG

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: Egy hóra kor. 1.---	Vidékre: Egy hóra kor. 1.20
Negyedévre --- " --- " 3.---	Negyedévre --- " --- " 3.60
Félévre --- " --- " 6.---	Félévre --- " --- " 7.---
Egész évre --- " --- " 12.---	Egész évre --- " --- " 14.---
Egyes példány ára 4 fillér (2 kr.)	

FŐSZERKESZTŐ: dr. GYÖRFFY GYULA

FELELŐS SZERKESZTŐ: FÉNYES LÁSZLÓ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IV. kerület, Vámház-körut 8. szám.

Hirdetések petit számításal, díjszabás szerint
Aprohirdetések ára: egy sor 2 fillér, vastagabb betűvel 4 fillér.

A tébolyda rejtelsei.

Törvénytörési rovatunk egy közönséges gondatlanságból eredő testi sértésnek minősített bűncselekményről számol be. A lipótmezei tébolyda ápolónéja Vámosi Katalin a 10 éves Weisz Terézt egy dühöngő örült nő zárkájába csukta. Az öröngő asszony összemarczangolta a szerencsétlen gyermeket.

Az ápolónő ellen nagyképűen megindították a bünvádi eljárást, s a bíróság a vádlottat 10 — mondd — tíz korona pénzbüntetéssel sújtotta.

Egy ily rettentő bűncselekményért 10 korona büntetés. Igazán sajnáljuk, hogy már elmúlt az elmebetegügyi kongresszus. Ez a jelenet a maga borzalmasságában méltó lett volna arra, hogy gipszszoborba öntve ott állott volna az orvosgyűlés asztalán. Az a szobor minden profeszori értekezésnél hatásosabban beszélt volna.

Százsor rámutattunk már arra a szörnyű korrupciónak, mely társadalmunk minden rétegében tanyát ütött. Még ott is, ahol a humanizmus elengedhetetlen, elmentmondást nem tűrő feltétel, a szerencsétlen előhalottak országában is korrumpálva van a lelkiismeret. Csak a felügyeletre hivatott közegek laza kötelességérzete mellett volt az lehetséges, hogy egy elvetemedett ápoló ilyen büntetést vetemedjen.

Azt kérdezzük már most, ki hát a felelős annak a nyomorult ártatlan beteg

gyermeknek szenvedéséért? Ápolónő, inspekciós doktor, osztály főorvos, igazgató, belügyminiszterium kórházi osztálya, miniszter, kormány, állam, társadalom, avagy valaki vagy valakik. Az a brutális mód, amelylyel Magyarországon az elmebeteg ügyet kezelik, vérlázító. Az elmebetegintézetek falai jól zárva vannak, az elmebetegek tehetetlenek, szenvedésük, kínzatosok csikarta jajsavuk nem hallik ki, csak nagy ritkán. S most, hogy egy eset még is kiderült: az igazgatóság az ápolónőt 10 koronára bünteti s azzal rendben van a dolog. Elmebeteg tanáraink pedig kapják a kilüntetések: a humanizmus terén kifejtett működésükért...

Azzal fognak talán védekezni azok a tisztelt fő- és legfőbb orvosok és az intézeti igazgató, hogy ők az ápolók minden egyes tetteért nem lehetnek felelősek. Hát az igaz. De felelősek azért az egész züllött rendszerért, melynél lehetséges, hogy ilyen eldurvult lelkű egyének olyan felelősségteljes állásra alkalmaztassanak.

Az elme betegügyi értekezleten alig néhány héttel ezelőtt nagy garral adták ki a jelszót: Az elmebetegintézet ezután ne legyen börtön, melytől retteg az örült, de kórház legyen, vigasztnyújtó környezettel. Kórház, ahol nem elpusztítják, de meggyógyítják a beteget.

S ime mit látunk. Alig négy héttel a kongresszus hangzatos szövege után egy ápolónő csuffá teszi azt a kongresszust.

Talán azért, mert annak az intézetnek vezető közegei megszivelték a kongresszus határozatait? Talán azért, mert azok a vezetők első sorban maguk is komolyan vették a kongresszus riadóját? Éppenséggel nem.

A kongresszus bankettezett, a tagok szónokoltak, a jegyzőkönyvet megszerkesztették s ezzel az elmebetegügy reformja ősi módra el is van intézve. A Vámos, Katalinok pedig vígan kinn vannak a kényükre bízott szerencsétleneket. Mi pedig boldogok vagyunk, hogy egy kongresszussal gazdagabbak lettünk.

Nem Vámos Katalint támadjuk mi és nem a lipótmezei tébolydát, de a Vámos Katalinok garázdálkodásában nyilvános rendszert.

Papirreformokkal nem boldogulhatunk. Elő lekiismeret, ez a legbiztosabb feltétele minden reformnak. Elmebeteg-ügyünk csak akkor lesz méltó kulturczimünkhöz, ha ilyen szegyeteljes esetek többet meg nem eshetnek.

Budapest, nov. 25.

A Széchenyi-párt. A fontosabb napi politikai kérdések megvitatása a napi lapok keretéből kezd, kibővíti s a röpirat-irodalom mindinkább bővíti... Alig van kérdés, mely a maga kis röpirat-irodalmát meg ne szűlné. A sablonos allegátá-röpirat színvonalán jóval felülemelkedik az a füzet, mely tegnap jelent meg *A Széchenyi-párt, a kormányképes ellenzék kérdésének megoldása* cím alatt s a jelen politikai rendszernek minden oldalról való megbírálása

A Széchenyi-könyvtár.

— A Magyarság eredeti tárczája. —

Nem fogsz-e elfáradni te modern ember annak csak az elgondolásában is, hogy azok a vaskapcsos, nagy könyvek, azok a rongyolt szélű megfakult oklevelek, azok az összetörredezett nagy és apró, viasz és arany pecsétek, az a sok talányszerű betű és írás, amit egy üveg-falon át nézel, olyan régi időből való, amikor még a hadak istenének fehér lovat áldozott a magyar, amikor Ráskai Lea a nyulak szigetén évekig festegette s irogatta a Szent Margit királyleány történetét s imádkozott, meg könyvet másolt, mert egyéb dolga nem volt; amikor látod, hogy a mohácsi csata vesztes királya, aki te gondolkodásod szerint régen olyan élt, hogy talán nem is érdemes róla olyan sokat beszélni, épp úgy vezette a napi kiadások és bevételek jegyzékét, mint a mai szakácsné, amikor urnőjének elszámol, épp úgy tudta bordeauxi borosüvegeinek számát, mint az asszonyok a befőttes üvegeket? Nem vagy-e lusta elgondolni, hogy milyen messze idő is lehetett az a Krisztus előtti XXVIII. század, amikor az előttem fekvő, Budán talált egyiptomi rajzokkal díszített kódarabot faragta mestere? Egy nagy nemzeti történetnek minden érdekes emléke nyugodva tart bármerre fordulsz is a hatalmas teremben, amely mártól a Nemzeti Múzeumban a Széchenyi-szoba nevével viseli. Nem fogsz-e elfáradni te modern ember ilyen régi dolgoknak csak az elgondolásában is?

Talán még sem. Nem lehet ki elfogulatlanul magyar ember a Széchenyi-könyvtárból, ahol nemzete dicső történetének látható bizonyítékai vannak összehalmozva, ahol nemzeti

művelődésének minden írása együtt van. A Halotti-Beszéd cikornyás betűi s a Nagy Sándor, negyvennyolczas tábornok ezerúzával írt harcztéri jelentése egyaránt, amelyben tényérnyi nagyságu gyűrött papíroson kusza betűkkel az orosz hadsereg előnyomulásáról értesíti Görgeyt. Látszik rajta, hogy golyósüvítés közt íródott.

Nem... még sem lehet közömbös te modern magyar nagy történetnek írott bizonyítékai iránt s sokszor meg fogod látogatni azt a becses szobát, ahol a Nemzeti Múzeum derék hivatalnokai a te számodra összehordták ezt az érzékelhető történetet.

A Múzeum alapítója, gróf Széchenyi Ferenc főkamarmester iránt való kegyeletből neveztek el a most megnyitott kiállítás könyvtári részét Széchenyi-szobának. Becsesebb gyűjteményünk nincs ennél a könyvtárnál. Izléses üveglappal ellátott tölgyfaszekrények őrzik az irodalmi ereklyéket, amelyeknek csoportosítása a következő:

A magyar nyelvemlékek közül ott találjuk első sorban a Pray-kodex néven ismert misc-könyvet, amely legrégebb összefüggő nyelvemlékünk a Halotti Beszédet (1200—1210) foglalja magában. Belőle az első oldal van kiállítva s az egyik kép, amely Krisztusnak a keresztifáról való levételét ábrázolja. A kép legalább száz évvel régebb az irásnál, mert a Halotti Beszéd ezzel mintegy védő papírosba volt a codexbe betéve. Ezenkívül még tízennégy codex és nyelvemlék van itt, amelyek közül igen szép a Ráskai Lea kezeirásával írt két nyelvemlék.

A magyarországi középkori egyházi könyvek között misc-könyveket és bibliákat találunk. A könyvtárnak ezt a részét a pozsonyi káptalan ajándékozta a Múzeumnak. Végtelenül érdekes itt az Esztergomi misc-könyv a XV. szá-

zadból. Rakott arannyal, ékes festett kezdőbetűkkel díszített hártya-kézirat az egész. A kezdőbetűket magyar könyvfestő készítette.

A kiállított 18 darab magyar érdekű codex között a Budai Mihály agendája a XIV. századból azért nevezetes, mert a magyar szöveg alatt angol magyarázatok vannak. Mit bizonyít ez? Azt, hogy a magyar szellem és művelődés a XIV. században éppen nem volt ismeretlen. Angolországban magyar szerzetes könyvből okulnak. Itt van a II. Lajos udvari számadáskönyve is 1525-ből. Kinestárnoki számadáskönyv ez, amely a királyi udvar kiadásainak jegyzékét 1525. januártól júliusig tartalmazza. A kinyitott lapon a Jajczára a török ellen rendelt királyi huszárok névsora és fizetési lajstroma olvasható.

Az idegen érdekű codexek és nyomatok a XIV. és XV. századbeli könyvkötésnek s az érez és ténytanyomatoknak kiváló példányait mutatják. Érdekes préselt szarvas — borjubőrrel bevont deszkatablász könyvek ezek bronzvédő gombokkal és áthajtós kapesokkal. Magyarországi munkát is látunk itt. Különböző lánczos kötések és díszes bőrkötéseket magyar mintázzal. Különösen szép az ugynevezett debreczeni kötés. A nemzeti szinnek kitűnő árnyalásával magyar motívumokból áll ez a kötés, amely igazán művészi, eredeti magyar munka. Ilyet csak Debreczenben készítettek.

Egy csomó ősnymotatvány és magyar vonatkozású régi könyv következik ezután. Látjuk a Dante Divina komédiának első kiadását, amelyért egymagában 10,000 frotot adott a Múzeum. A Werbőczy István Tripartitum-jának szintén első kiadását. Azután az első hazai nyomtatványt, a Cronica Hungarorum-ot, amelyet az Olaszországból Karai László budai

után, arra a végeredményre jut, hogy a jelenlegi pártalakulások és pártprogramok mellett a politikai helyzet javulása teljesen ki van zárva. Az ellenzék közjogi álláspontja miatt kormányképtelen, a szabad-elvű párt eső előtt áll, mert egyedüli palliatív eszköze a frázis s csak koncedál, egyezkedik, paktál. S hogy magát fentartsa, csekély népszerűségi tőkéjeért uzsora-kamatokat fizet. A röpirat szerzője — ki M. S. jegy alá rejtőzik — alkalmas orvosszerű egy új politikai párt alakítását ajánlja, mely pártnál a súlypontnak nem a közjogi kérdéseken, hanem a gazdasági kérdéseken kellene nyugodnia és pedig akként, hogy a mulasztásokon okulva, a történelmi igazságnak megfelelően, Széchenyi István gróf tanából rendszeres politikai programot kellene szervezni. Ez a gazdasági és társadalmi szervezkedés a közgazdasági politikából kitzné az elméleti közgazdasági politika-csinálást, mely az agrarizmus, merkantilizmus, szocializmus jelszók alatt lábrakapott, hanem ehelyett a közgazdasági politikát a tények politikájává tenné, vagyis nem a közgazdasági viszonyokat huzná, ha lehet, ha nem lehet egy már meglevő kaptafára, hanem a létező viszonyok aduának formát a közgazdasági politikának. Ez lenne a Széchenyi-irány renaissance-a. Kormányképességét e pártnak, a nemzeti akarat érvényesülése s a mindenemű korrupció elleni harc képezné. Arópirattól sem az alkalmosság, sem a helyzet alapos ismeretét elvitatni nem lehet, de bizonyos pikantériát sem nélkülöz, mely utóbbi minden valószínűség szerint hosszabb ideig fogja a napirenden tartani. Amint szelében beszél, az M. S. betűk alatt *Matlekovits Sándor* rejtőzködik.

Bizottsági ülések. A képviselőház *igazságügyi bizottsága* tegnap délután a kivándorlási törvényjavaslatot vitatta meg; általánosságban el is fogadta és megkezdte a részletes tárgyalást. Szell maga kijelentette, hogy a javaslatokat csak kísérletnek tekinti, miért is kész minden megfelelő módosítást elfogadni.

A képviselőház *pénzügyi bizottsága* ugyan- csak tegnap délután Falk Miksa elnöklété alatt tartott ülésében a kereskedelmi költségvetést tárgyalta. *Pap Géza* a takarékpénztárak reformját sürgette, *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy foglalkozni fog a pénzügyi reformjával, de azt hiszi, hogy az állami felügyelet kényszerével nem lehet célt érni. A kisipar kedvező helyzetéről bővebben nyilatkozott. A bürokratizmusnak nem barátja a miniszter. A részletes tárgyalást folytatják.

prepost által behozott Hess András nyomdász Budán készített. Turóczy Jánosnak brünnben és Angsburgban készített krónikája sem érdektelen (1488.) Itt van a Glagolita masekönyv is, amely ritka példány csak véletlenül került a Múzeum birtokába, mert Zágrábban e mű árvezésénél a horvát megbízottak csak meghatározott összegig lehetett érte pénzt ígérni, de a Nemzeti Múzeum kiküldöttje korlátlan megbízással lévén ellátva öt koronával többet ígért s a könyv a miénk lett. Megkapó e csoportban a négy evangélium is oláh nyelven (1552), amelyet a János Zsigmond erdélyi fejedelem engedelmével a gyulafehérvári nyomda készített.

A régi magyar könyvek között látjuk a legelső magyar nyelvű nyomtatvány töredékét, Tinódi Sebestyén lantosnak egy kötetbe gyűjtött történelmi énekeit, a nagyhírű kolozsvári nyomdász Heltai Gáspár nyomdájának egyik legkorábbi termékét, a bibliának (1590) első teljes Károlyi Gáspár-féle fordítását, Zrínyi Miklósnak nagy eposát s lírai költeményeit első kiadásban és sok-sok becses régi magyar könyvet. Említésre méltó, hogy Balassa Bálint egyik régi ismeretlen című drámájának töredékét, amely kincsekért, a Múzeum öt koronáért vásárolta egy fővárosi antiquáriustól. Ha tudta volna a derék kereskedő, hogy milyen értéke van ennek a könyvnek! E csoportban van a legkisebb magyar könyv is. Az egész négy centiméter.

A középkori történelmi emlékek okleveleiből állnak. Királyaink híresebb oklevelei vannak e szekrényben. II. Endre aranybullás levelei. Kálmán király oklevele a legrégibb (1109.) A legkisebb oklevél a sopronmegyei hatósági intézkedése egy peres ügyben. S centiméter hosszú s másfél centiméter széles ez az okirat. Az Ottó király oklevelén a pecsét teljes épség-

Népgyűlés a civillista felemelése ellen. Pozsonyban kedden a városháza nagytermében *Dvorák Károly* kereskedő elnöklété alatt a civillista és ujonczjutalék felemelése ellen népgyűlés volt.

A képviselőház ülése. A képviselőház csütörtökön délelőtt 10 órakor kezdődő ülésén folytatja a Nessi mentelmi ügyének vitáját. Szólásra vannak feljegyezve: *Ráth Endre*, *Bakonyi Samu*, *Bartha Ferencz* s nincs kizárva, hogy a vita e napon véget ér, mely esetben felszólalnak *Plósz Sándor* és báró *Fejérváry Géza* miniszterek is.

A Nemzeti Múzeum jubileuma.

— A Magyarországi tudósítótól. —

Főlemelő és tanulságos ünnepet tartott ma a Nemzeti Múzeum. A korona képviselője, a kormány, az országgyűlés, a külföldi és hazai tudós társaságok küldöttei és a magyar művelt társadalom színe-java jelenlétében folyt le a jubileumi ünnep. A magyar művelődés ügye egy pillanatra háttérbe szorította a politika gondjait és harcait. Egyesült az egész nemzet ezen az ünnepen, melynek messze kihangzó tanulsága a művelődés ápolására való nagyobb buzgóság szükség volt.

Az ünnepségek sorát tulajdonképpen a Nemzeti Múzeumigazgatójának, *Szalay Imrének* tegnapi estélye vezette be, a melyen közéletünk számos előkelősége volt jelen.

A mai ünnepélyről a következőket jelentjük:

József nádor szobránál.

József nádor József-téri szobrát a Múzeum jubileuma alkalmából ma reggel *Szalay Imre* min. tanácsos, a Múzeum igazgatója megkoszorúzta. Az ünnepi aktus egész esőndben folyt le, a Múzeum osztályöreiből jelenlétében. *Szalay Imre* 9 óra után jelent meg, s a szobor talapzatára hatalmas, babérlevelekből font koszorút helyeztet el, a melynek széles, nehéz nemzeti színű szalagjain ez az arany felírás díszlik: „József nádor emlékének — A hálás Magyar Nemzeti Múzeum.”

Mise az egyetemi templomban.

A koszorúzás után a társaság az egyetemi templomba vonult, ahol a Széchenyi-nemzetiség tartotta miséjét a Múzeum megalapítója emlékezetére. A szertartást Széchenyi Miklós gróf győri püspök

ben megmaradt. Tisztán látszik rajta az apostoli kettős kereszt. Ez nagy ritkasága a gyűjteménynek. A Hunyadi János s Mátyás oklevele sem hiányzik. Ez utóbbi éppen arról szól, hogy a király Kinizsi Pálnak a cseh eretnekek és a törökök ellen viselt harcokban szerzett érdemeiért Lietava várát adományozza több más birtokokkal együtt. Egyetlen ismert példány egy újság lap, amely a Dózsa-féle lázadás iszonyúságairól beszél német nyelven. Budán készült.

Ha a történelmi nevezetességű régiségeket lehet érték szempontjából fokozatok szerint megítélni, talán a legbecselesebb szekrénye a Széchenyi-könyvtárnak a Korvin-codexek gyűjteménye. Az egész világon 130 ilyen codex van. Nekünk itt kiállítva 9. A könyvirás és festésnek remekei ezek a példányok. Majdnem mindenik a florenczi Attavantes műhelyében készült. Ezek között van az a négy korvina is, amelyeket II. Abdul-Aziz török szultán a Szezi-csatorna megnyitásakor Ö-Felségének ajándékozott, amelyekről azt hitték, hogy vagy négyszáz év óta elveszték. Ezeket a codexeket aztán a gróf Andrássy Gyula miniszterelnök közbenjárására ő felsége a Múzeumnak adta. Gyönyörű szép kiállítású egy biborvörös selyembáronyba kötött codex zománczos czimerekkel díszített, aranyozott ezüst kapcsokkal. Ez is a török szultáné volt s a szenvedélyes gyűjtők óriási árat adtak egy-egy csatjáért, amelyeket a szultán el is adott. Így ezen már csak kettő van.

Czimeres nemeslevelek és középkori pecsétek közül is igen sok van kiállítva. Látjuk a többek között a Zsigmond király által a Kisfaludy-családnak adományozott czimerlevelet, az I. Rákóczy György által az Aranycsaládnak adományozottat s a Széchenyieket is

végezte nagy papi segédlettel, amelyen jelen voltak a Széchenyi grófi család összes itt időző tagjai s előkelő meghívott közönség. A mise végeztére a díszes gyülekezet a Múzeumba vonult, hogy részt vegyen a díszgyűlésen, amely 11 órakor kezdődött.

A főherceg érkezése.

Tíz óra felé már nagy néptömeg gyülekezett a múzeum-kert elé. A rendőrség szokatlanul nagy számban rendelte ki közegait, akik szorgosan őrködtek, hogy meghívó nélkül senki a kertbe ne jusson. Fél tizenegy órakor egymásután robottak elő a kocsik a meghívott vendégekkel, akik közül legtöbben díszmagyarban jelentek meg. *Szell Kálmán* miniszterelnök kevéssel tizenegy óra előtt érkezett, meggyiszint díszmagyarban, mellén a Szent István rend szallagjával. Vele csaknem egyidőben érkeztek *Wlassics*, *Fejérváry*, *Darányi* és *Láng* miniszterek. A minisztereket *Szalay Imre* múzeumi igazgató fogadta.

Pontban tizenegy órakor érkezett meg udvari fogaton O felsége a király képviselője, *József Agost* főherceg, gróf *Szapáry* Péter huszárszázados szárnysegéd kíséretében. A főherceget az előcsarnokban *Szell Kálmán* miniszterelnök üdvözölte elsőnek. Majd *Szalay Imre* igazgató kalauzolása mellett a kormány elnök és *Fejérváry* miniszter kíséretében felment a főherceg a vörös bársonnyal díszített udvari páholyra.

A díszteremben.

Gyönyörű látványt, magyar szívnek kedvesét nyújtott a Múzeum díszterme. A márványoszlopos terem ünnepi közönség díszes öltözékének pompájával telt meg. Magyar díszruhák, püspöki talárok, a polgári fekete kabátok és a katonai egyenruhák, a hölgyek öltözékei, — mindez remek, szingardag és csillogó képből olvadt össze. Ez a hatalmas kép egyesítette Magyarország egész társadalmának képviselőit. A terem közepén levő bársonyszékeken ültek: *Szell Kálmán* miniszterelnök, *Csáky Albin* gróf, a főrendiház elnöke, *Dániel Gábor*, a képviselőház alelnöke, *Fejérváry*, *Darányi*, *Láng* és *Szechenyi* miniszterek, *Apponyi* Lajos gróf udvarnagy, *Bubics*, *Császka*, *Fuczak*, *Fraknói*, *Zelenka*, *Bogdánovics*, és *Várady* püspökök, *Fehér* és *Takács* főpapok, *Zsilinszky* államtitkár, *Eötvös* Loránt báró, *Berzeviczy* Albert, *Márkus* József főpolgármester, *Lobkovitz* hadtestparancsnok, *Nyáry* Jenő báró, a főrendiház háznagya, *Desseuffy* Aurél gróf, *Than* Károly főrendiházi tagok, *Kossuth* Ferencz, *Csávossy* Béla, *Szóts* Pál, *Csernoch* János, *Feilitzsch* Arthur báró, *Steiner* Ferencz, *Gorocz* László, *Rónay* János, *Fülöp* Béla országgyűlési kép-

A XVI—XVIII. századbeli történelmi emlékek közül felemlitem a mohácsi csatáról írt egykoru újságlapot, amely egy bécsi polgárnak mint állítólagos szemtanúnak a tudósítása. A *Luther Márton eredeti levele* s a Majláth István és társainak 1539-ben kelt oklevelét, amelyben János király ellen szövetkeznek. Kilencz aláírás és ugyanannyi kis pecsét van rajta.

*Balassa Bálint*nak is van itt levele, azonkívül a Zrínyi-Frangepán-Nadasdy-féle összekülvés titkos társának a megfejtése. Hetven aláírással és pecséttel van ellátva a bujdosó magyarságnak 1678-ban Somkúton kelt levele, amelyben Teleky Mihályt vezérükké választják. Az aláírások élén Wesselényi István, Pál és Thököly Imre nevei olvashatók. Itt van Károlyi Sándor grófnak az a híres titkos írása is, amelyben I. Józsefnek örök hűséget esküszik a szatmári béke megkötése előtt, amelynek oklevelét szintén itt találjuk.

A XIX. századbeli történelmi emlékeknek s az irodalomtörténelmi ritkaságoknak remek kiállítását áll a Széchenyi-könyvtárban rendelkezésünkre. Nem sorolom fel ezeket, megnézi ugyanis mindenki, a fővárosi s a vidéki egyaránt és csodálkozni fog a ritkaságokon, hogy minden itt van, ebben a szűk szobában? Valóban minden. Legnagyobb nemzeti kincses-tárházunk a Széchenyi-könyvtár. S hogy milyen gazdag Nemzeti Múzeumunk könyvtára, érdekes a rendező tisztviselőknél az a megjegyzése, hogy „nem az volt a feladat, hogy miket állítsunk ki, hanem az, hogy miket ne állítsunk ki.”

Papp Viktor.

viselőik, *Hörmann* Konstantin és *Thallóczy* Lejcs osztályfőnökök, *Kammerer* Ernő, *Chyzer* Kornél miniszteri tanácsosok. *K. Lippich* Elek, *Vargha* Gyula, *Gyöngy* Árpád dr. udvari levéltáros, *Radtsich* Jenő igazgató.

Az első padsorban ült a Széchenyi család: Gróf *Széchenyi* Gyula király személye körüli miniszter, gróf *Széchenyi* Béla koronaőr, gróf *Széchenyi* Emil soproni főispán, *Széchenyi* Géza, Pál és Aladár grófok, *Széchenyi* Alice grófnő férjzett *Teleki* Tibor grófné, *Széchenyi* Aladár grófné született *Andrássy* Natália grófnő, leányával *Jella* grófnővel.

A terem egyik kiváló helyén ültek a külföldi kiküldöttek. Legkiválóbb alak közöttük a híres *Suess* tanár, a bécsi tudományos akadémia elnöke. Körülöttük a magyar társadalom színe-java. A vidéki intézetek, egyesületek és iskolák épügy képviselve voltak, mint a főváros valamennyi kulturális intézménye.

A terem minden zugát megtöltötte közönségen egyszerre mozgás futott végig. Mindenki felállott. A budai dalárda hatalmas kórusa rázendített a királyhimnuszra, melynek hangjai egybegyűltek a közönség éljenzésével, mikor megjelent a fiatal *József* Ágost főherceg. A király személyének képviselője a karzati oldal közepén levő páholyban foglalt helyet, miután katonásan üdvözölte a közönséget.

A főherceg honvéd-örnagyi díszegyenruhát viselt, a szolgálati jelvényével és csákóval. Mikor a főherceg leült, példáját követte a teremben levő közönség. Az elnöki emelvényen dr. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter foglalt helyet, akit a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Szalay* Imre kért föl arra, hogy a díszelőki tisztet elfogadja.

A miniszter beszéde.

A miniszter ezután megtartotta az ünnepélyt megnyitó előadást.

Megnyitó beszédét azzal kezdte a miniszter, hogy a teremben egybegyűltek lelkes éljenzése mellett állt a királyi, *József* Ágost főherceget, mint a király képviselőjét és az uralkodó családot. A miniszter szavait az egybegyűltek állva hallgatták végig. Azután *Wlassics* megnyitván az ülést a múzeum megalapítását és jelentőségét esetelelte élénk színekkel. Röviden vázolta a múzeum keletkezésének körét, majd áttér *Széchenyi* Ferenc és *József* nádor méltatására. Ismertette azt a kort, melyben a két nagy férfi megalapította és első zsenye formájában kifejlesztette a Nemzeti múzeumot. Azután a Múzeum fejlődését és történetét vázolta. Végül pedig a Múzeum jubileumának nemzeti jelentőségét méltatta szép szavakban, és ez alkalomból a királyt állította.

A miniszter beszéde befejező részénél felállt és az egész közönség is állva hallgatta meg a királyról szóló szavakat. A beszéd után sokáig tartó lelkes éljenzésben tört ki a közönség.

Az üdvözlések.

Most következtek az üdvözlések.

Széchenyi Gyula gróf a király személye körüli miniszter állt fel szólásra előnek: Köszönetet mond a miniszternek szép szavaiért. Mit ért volna a magvető munkája, ha nem lett volna, aki a zsenye cserjéjét ápolta? Ez a gondozó a magyar kormány volt. Nemzeti Múzeumunk egy hazafias tett eredménye. A hazafias tettet adjon e hazának továbbra is nagyságot és virulást.

Széchenyi Emil gróf soproni főispán a Széchenyi-nemzetségi megbízásából a család háláját tolmácsolja és kéri, hogy legyenek Széchenyi Ferenc végrendeletének hű letéteményesei.

Suess tanár a bécsi akadémia elnöke a bécsi tudományos akadémia nevében kijelenti, hogy a tudomány e hajlékában csodálatát fejezi ki azok iránt kik a nemzetnek új nagy intézetet alapítottak. Ezt a múzeumot a magyar nemzet művelődésre való törekvése messze világító jelének tekinti. Kívánja, hogy a művelődés, a szabadság és egyenlőség jelében fejlődjen tovább ez a nemzet. Nagy taps és éljenzés fogadta a világhírű tudós szavát.

Eötvös Loránt a magyar tudományos Akadémia nevében, *Berzeviczy* Albert a múzeumok és könyvtárak országos bizottsága nevében, *Radtsich* Jenő az Iparművészeti Múzeum nevében, *Leccsey* Tamás a tudományegyetem nevében, *Kammerer* Ernő az Országos Képtár nevében, *Havassy* Rezső a földrajzi társulat nevében üdvözölte azután a Múzeumot.

Szalay Imre a Nemzeti Múzeum igazgatója megköszönte a kiküldötteknek az üdvözlést, azután francia nyelven a külföldi intézetek kiküldött üdvözlését.

Fejépalatky László dr. a Széchenyi országos könyvtár igazgatója mutatta be és ismertette ezután a Múzeum emlékkönyvét és a jubileumra készített emlék-bronzlapot, melyet *Beck* Ö. Fülöp művészi keze alkotott.

József Nádor emléke.

Ezután *Szalay* Imre igazgató olvasta föl „*József Nádor és gróf Széchenyi Ferenc*” című korrajzát, melyben a múzeum alapításának a korát vázolta. Nagy tudással és történelmi élelátással megírott korrajzát nagy figyelemmel hallgatták. Mikor *Szalay* befejezte felolvasását, sokáig hangzott a taps. A főherceg, *József* nádor unokája kezdte meg a tapsot.

Ezután a Magyar Nemzeti Múzeum tisztviselői kara nevében dr. *Horváth* Géza osztályigazgató mondott emelkedett hangú beszédet *József* nádornak virágok és dísznövények közt emelkedő szobra előtt. A beszédet követő lelkes éljenzés elhangzása után az osztály-igazgató letette a Múzeum koszorúját a szobor talapzatára.

Most fölemelő jelenet következett az ünnepély befejezéséül. Az egész ünnepi gyülekezet, a karzatok közönsége és a főherceg felállottak, mert a budai dalárda a Himnuszt kezdte énekelni. Főnégyesen szól az ének:

Isten áldd meg a magyart.

Mindenki meguatva hallgatta a hatalmas akkordokat, melyek a nemzeti haladás ünnepén minden magyar szív hő fohászat ragadták fölfelé a magaságba...

A szoborleleplezés.

A himnusz elhangzása után az egybegyűltek *József* Ágost főherceggel az élén levonultak a kertbe a szoborleleplezési aktushoz. A szobrot a bejáratnál balra a második kapunál állították fel *Arany* János szobrától néhány lépésnyire. A kapu mellett díszes emelvényt állítottak a főherceg és a notabilitások számára, éppen szemben a pompával eltakart szoborral.

József Ágost főherceg érezes hangon a következő beszédet mondotta:

„Szerencsésnek érzem magamat, hogy O. cs. és Apostoli Királyi Felsője engem méltóztatott megbízni, hogy legmagasabb személyt a mai ünnepélyen képviseljem.

Megilletődéssel gondolok e helyütt Széchenyi Ferenc grófra, ki nagylelkű adományával megvetette alapját a Magyar Nemzeti Múzeumnak, valamint boldog emléktű nagyatyámra, *József* nádorra, ki oly jelentékeny szerepet játszott a Múzeum fejlesztésében és felvirágoztatásában.

Hirdesse e szobor a késő nemzedékek előtt is az alapító gróf nagyságát és a nemzet háláját s tisztelje mindég minden magyar.

Ezennel elrendelem a szobor leleplezését.

A főherceg szavai után a munkások lerántották a ponyvát és a jelenlevők előtt állott *Széchenyi* Ferenc életnagyságu szobra. A szobor *Széchenyi* bő leomló magyar ruhában ábrázolja kezében a pécsetes alapítványlevellel. A minden tekintetben sikerült szobrot *Istók* János székely szobrászművész készítette és alkotásával fényes tanujelöl adta nagy tehetségének.

Ez alatt a budai dalárda a szózatot énekelte, melynek elhangzása után *Kollányi* jáki apát tette le a Nemzeti Múzeum koszorúját.

Koszorút helyeztet még el: Budapest székesfőváros, a Széchenyi nemzetség, a budapesti kir. magy. tudományos egyetem tanácsa, a múzeumok és könyvtárak országos tanácsa.

A főherceg ezalatt nagy elragadtatással szemlélte a szép szobrot és *Wlassics* miniszter által bemutatott magának a mű alkotóját.

— Nagyon örülök, hogy megismerhettem önt és szép művét, szól a fiatal mesterhez, és kezét fogott vele.

A főherceg még ott időzött egy kissé, egy-egy szót váltva a köréje gyülekezett notabilitásokkal és azután az egybegyűltek lelkes éljenzése között elhajtattott a valóban szépen sikerült ünnepély színteréről.

Széchenyi Ferenc szobra.

Ott áll már a nagy kultur-harcos érzelelke a múzeumkert Sándor-utcai oldalán. A két és egy negyed méter magas szobor a némes gróft az aranygyapjas rend díszelésében ábrázolja a rend jel-

vényeivel. Jobb kezében az alapító oklevelet tartja s bal keze törzse mentén szabályosan simul a díszpalást redőjéhez. Arczsal a múzeum felé van felülítva s emelt fővel tekint nagy alkotására, a kultúra középpontjára. Arczáról a némes gondolkozásmód, a haza és tudomány iránti szeretet olvasható.

A csaknem bokáig érő köntöst, valamint az erre művészileg reáboruló díszpalástot, s annak redőzetét és díszítését oly választékos csinnal oldotta meg *Istók*, amely aprólékos részletézést csak a Strobl-iskola tagjainál láthatjuk.

Az öntés is jól sikerült. Mindazonáltal nem lehet eltagadni, hogy a bronzöntés sokat elvesz a kidolgozás mesterei voltából. Ez nemcsak erre az egy esetre áll, hanem általában a bronzba öntött szobor sohasem oly hű, mint az agyagmintája.

Ha ez a Széchenyi-szobor márványból volna Európán keresztül harsnó kiáltással hívna fel a művészet iránt érdeklődők figyelmét, oly gyönyörűen van a legapróbb részletekig kidolgozva.

Istók feladatát szerencsés kézzel, művészi ihlettel oldotta meg. Gratulálhatnak hozzá maguknak azok, kik a nagy férfi emlékének megalkotását reá bízták, mert csak ilyen lehetett a némes gróf kinek méltóságos érzelelke előtt hálás szívvel ünnepel ma a magyar nemzet. Aki száz évvel ezelőtt belátta, hogy a nemzet nem karddal, nem ököllel, hanem tudománnyal, műveltséggel lehet nagygyá. Es ime, nyolcz tized évvel halála után ismét nagy szolgálatot tett a kulturának; érc alakjával nevet elismerést szerzett egy fiatal művésznek, aki hivatva van még sok fényes alkotásra.

Istók János meg lehet elégedve az erkölcsi eredményével. Ebből merítsen erőt és kedvet a munkára s legyen a mi székely büszkeségünk. Mert az anyagiakkal úgy sem erőltették meg magukat az intőző körök. Pirulva írom ide e pár szót: *Istók* János 600 pengő forintokat kapott az alkotásáért. Epen elég ahhoz, hogy vakarcsot vásárolhasson belőle és éhen halhasson mellette.

Az ifjú művésznek sok mellőztetéssel kellett eddig megbirkózni, de hiszszük, hogy ez az alkotása legalább szűkebb hazájának érdeklődését fogja kelteni iránta. Sok monumentum vár megalkotásra Erdélyben, adjunk hát teret a tehetség érvényesítésére.

Külföldi és vidéki üdvözlések.

A Nemzeti Múzeum jubileuma alkalmából rendkívül sok üdvözlő irat és távirat érkezett a külföldről. A legkiválóbb tudományos intézetek és egyesületek szeretettel fejezik ki becsülésüket s jó kívánásaikat a magyar testvér-intézetnek.

Üdvözlőlevelet küldtek: A szentpétervári állattani múzeum, a charkovi egyetem (Oroszország), a berlini természetrajzi múzeum, a lübecki múzeum, a koppenhágai nemzeti múzeum és a dán régészeti társulat, a bécsi udvari természetrajzi és művészeti múzeum, az uralkodó család hitbizományi könyvtára. Bécsben, a bécsi fűvészkert, a prágai, lemergi, csernoviczi országos múzeumok, az innsbrucki Ferdinandum, a danzigi múzeum, a tammerforsi múzeum, a bukaresti múzeum, a spalatói múzeum és számos más intézet.

A magyarországi intézetek közül a következők küldtek üdvözlő táviratokat: a zágrábi múzeum, a délnagyarországi múzeum, az eperjesi Széchenyi-kör, a nagyváradi jogakadémia, a felkai Tatra-múzeum, az erdélyi Kárpát-egylet. Üdvözlőlevelet küldött a székely nemzeti múzeum is, amelynek távirata így hangzik:

A mustár magból növekedett áldást hozó száz éves terebélyes fa nemzetünk büszkesége virágozók és gyümölcsözők örökre. A nagy alapító halhatatlan szelleme hazánk legkeletibb örillő helyén a mi kicsiny hajlékunkban is él, munkára és kitartásra buzdít. Tisztelettel hajtjuk meg e nemzeti örömtünnepen a székely lobogót a nagy alapító szobra s lelkének dicső valóságá vált álma előtt. is. Szepsi-Szentgyörgyön, a Székely Nemzeti Múzeum nevében:

Ifj. *Gödri* Ferenc. Dr. *László* Ferenc
Zayson Ferenc.

A király gróf *Széchenyi* Gyula személye körüli magyar miniszter előterjesztése folytán, a Magyar Nemzeti Múzeum szolgálatában szerzett érdemeik elismeréséül: *Szalay* Imre miniszteri tanácsos és ezen múzeum igazgatójának *Szent* István-rendje kis-

eresztjét, továbbá dr. Krenner József és dr. Ham-
pel József igazgatóknak a magyar királyi udvari
tanácsosi címet, végre dr. Fejerpataky László és
dr. Horváth Géza osztályigazgatóknak a harmadosz-
ályú vaskorona-rendet mindnyájuknak díjmentesen
adományozta.

Arpádszobor Munkácson.

Ezeréves tartozása a magyar nemzetnek,
hogy honszerzőjének és honalapítójának dicső
emlékét külsőleg látható módon megörökítse.
Ennél régebb adósságunk nincsen, — de újabb
annál több.

A magyar haza fölött elviharzott ezer év
alatt senkinek nem jutott eszébe e kötelesség
erovása s a második ezredévnél kellett elér-
keznie, hogy az eszme megszülessen...

Kinek szive nem dobban meg a felhívó
szózat e szavára: „Szobrot a honalapító Árpád-
nak“? Kinek vére nem lüktet gyorsabban e
tudatra, hogy ott, hol dicső Árpád apánk elő-
szőr megpihent, az ő hatalmas szobra fogja hir-
detni ország-világnak a nemzet háláját és ke-
gyeletét.

Az eszme kell, hogy minden hazafit föl-
lelkesítsen, de nem zárkozhatunk el azon észre-
vételünk megtételétől, hogy a felhívás kibocsá-
tása jobban illett volna egy országos bizottság-
hoz, mint egy helyi, a kellő reprezentációval
nem rendelkező bizottsághoz.

A magasabban állónak kiáltása messzebbre
hangzik: ezt az igazságot meg kellett volna
szívielnie a munkácsi bizottságnak is, és akkor
bizonyára nem került volna a felhívásba az a
bántó felekezeti hang, mely a szobor felállítását
ezért is sürgeti, hogy a magyarok bevonulási
útján bejövő, assimilálódni nem tudó idegen faj
tudja meg, hogy e hazát Árpád alapította.

Árpád nevét sem pártpolitikai, sem fele-
kezeti, sem helyi érdekű czélokra felhasználni
nem szabad, mert e névnek csak egyesítő ha-
tásának szabad lenni. Épen ezért csodáljuk,
hogy Bereg megye főispánja, mint kormány
 megbízott a felhívást azzal a tartalommal alá-
írta.

A felhívás szövege a következő:

Szobrot Árpádnak Munkácson!

Felhívás Magyarországon hazafias közönsé-
géhez!

A messze múltból, egy évezred titokzatos ho-
mályából tündöklő meteor sugarai ragyognak át a
jelenbe.

A honszerző és honalapító nagy Árpád félis-
teni glóriás alakja ez a meteor, mely egy hosszú
évezreden át, hitet, reményt, megtartó őserőt és olt-
hatatlan égő honszerelmet sugározva a magyar nép
szívébe, nem halványuló, sőt egyre fokozódó ragyo-
gással biztatja, erősíti és vezérli a nemzetet a má-
sodik évezred századainak nyugodt, biztosabb és
boldogabb révpartjára felé.

Biztatja, erősíti és vezérli a nemzetet az a
bűbajos csodakép, melyet a történelem és hagyó-
mány alkotott meg a párduczos Arpádról a magyar
nép szívében. Egy csodakép, ragyogó délibáb, egy
lelkesítő tiszta eszme, a mely azonban még csak a
magyar nép szívében tölti el imádat, büszkeséggel
és hazaszeretettel; míg az egyes nemzetiségekben
bizony még csak halvány képe, sőt némelyikben
még az sem él annak a dicső félistennek, aki ezt a
gyönyörű szép országot megszerezte és oly szilárd
alapon megalkotta.

Igy vagyunk itt Munkácson is, azon a földön,
amelyet már a honalkotó hős Árpád első megjelené-
sével szentté avatott s amelyet később a Rákóczyak
és Zrínyi Ilona, végül Munkácsy Mihály olyan hi-
ressé tettek, hogy a hon távolabbi részeiben mint
egy magyar Mekka felé, tekintenek Munkácsra a
hazafiak s regélnék gyermekeiknek Munkácsról annyi
szépet, dicsőt és magasztosat.

A Rákóczyak és Zrínyi Ilona emlékét egyelőre
a munkácsi vár hirdeti, Munkácsy Mihály emlékét
— sajnos — még csak egy kis márványtábla őrzi,
— de egyáltalában semmi sincs, ami a honalkotó
Árpádra emlékeztetne, a mi szemmel láthatólag mu-
tatná az itt lakó sokféle nyelvű népnek: mily szent
és dicső hely ez, amelyen él s amelyhez ragasz-
kodnia kell.

Nincs, ami mintegy kézzel foghatólag mutatná,
hogy ez magyar föld, hogy ezt még Árpád szerezte
és ennek alapján fogalma támadna a magyar hazáról
és hazafiságról annak a fajnak is, a mely Galiciá-
ból ide özönlök s a mely évtizedeken át nem tud
asszimilálódni.

Egyrészt ezek az okok — másrészt az a saj-
nálatos tény, hogy amikor annyi kisebb egyének
emelt már szobrot a nemzet és éppen a legnagyobb-
bat mellőzte, azt, akinek e hazát kell köszönnie —
índította Munkács város hazafias magyar közönségét,
ez előtt már 6 évvel arra, hogy ezt a nemzeti tar-
tozást lerója s a honszerző és honalkotó nagy Árpád
emlékét ércszoborral örökítse meg azon a földön, a

melyen e dicső hősünk ma már ezer éves szép
hazánk megingathatatlan alapköveit legrakta.

Ebből a czélból alakult meg hat évvel ezelőtt,
1896. márczius idusán, gróf Schönborn Buchheim
Ervin védnöksége mellett a „munkácsi Árpád-szobor-
bizottság“, a mely azóta, bár serényen működött, de
népünk szegénysége miatt még csak igen csekély
összeget gyűjtött — ezért smivel Árpádszobrot mint-
egy nemzeti tartozásnak is tekintjük, a nagymélt. m.
kir. belügyminiszter urnak f. évi 44.093/VII. számú
kegyes engedelmé alapján, azon hazafiúi kéréssel
fordulunk szeretett magyar hazánk minden szépért,
jóért és nemesért lelkesülő hazafias közönségéhez,
hogy kegyes adakozásukkal támogatva az Árpád-
szobor-bizottságot, méltóztatassanak lehetővé tenni,
hogy a honszerző és honalkotó Árpádnak, akit a
nemzet, mint megalkotóját, oly rajongó hódolattal
tisztel, ragyogó emlékét

Munkácson ércszoborral örökítse meg.

Ez az ércszobor lesz további hazafias műkö-
désünknek vezérszava; erősítőnk és talizmánunk
itt e végvidéken. Ez lesz az a bűvös eszköz, amely
fölébreszti és meggyökereztetni a honszerelmet mind-
azonokban, akik e földre lépnek és itt megtelepednek:
ez lesz az a tündöklő égi fény, amely e szent hely-
ről megnyugtatólag és biztatva ragyog le majd a
magyar hazára, fényesen hirdetve, hogy amily szil-
árdan áll lelkekben is a magyar érzés s a legtisz-
tább hazaszeretet.

Legyen tehát Munkács, Árpád szobra által, a
magyarság Mekkája, a hazafiak szent zarándokhelye.
Legyen a honszeretetének fényes példaképe s a ma-
gyarságnak megdönthetetlen védő bástyája ez északi-
keleti végvidéken mindörökké.

Szeretett magyar testvéreink! Segítetek tehát
bennünket e hazafias és kegyeletes czélunk megva-
lósításában. Tegyétek lehetővé kegyes adományai-
tokkal, hogy Árpád lovasszobrát mielőbb felállít-
hassuk az arra legilletékesebb helyen: Munkácson,
hogy amely földet Árpád avatott szentté, most vi-
szont az a föld szentelje meg az ő halhatatlan, dicső
emlékezetét.

Szobrot Árpádnak Munkácson!

A kegyes adományok az „Árpádszobor-bizott-
ságnak“ Munkácsra küldendő sorszámmal ellátott
gyűjtőlevelekkel együtt, amelyeket a bereg megyei al-
ispáni hivatal által felülvizsgálendő elszámolás végett,
— ha esetleg turesen is, — okvetlenül visszaküldeni
kérünk. Az adományok a „Munkács“ című helyi
lapban és a fővárosi napilapokban lesznek nyugtázva.

Munkács, 1902. évi július hó.

Hazafiúi tisztelettel;

A végrehajtó bizottság: Dr. Hagara Viktor
Beregvármegye főispánja tiszteletbeli elnök. Nede-
czey János országgyűlési képviselő elnök. Cseh Lajos
Munkács város polgármestere. Nagy Gyula kir. köz-
egyző, ügyvivő és Komka Eötvös urad. igazgató al-
elnökök. Ferenczy Gyula gyógyszerész pénztáros.
Szalay István és Tulcsik Ferencz titkárok.

A Fenyő-ügy epilógusa.

Ha valamely privilégium nélkül való ember
gaztettet követ el, az újságok megírják róla,
beszámolnak róla hosszabban, vagy rövidebben
s aztán a bűnössel tovább a törvényszék végez,
így vagy úgy. A bűnössnek semmi esetre sem
jut eszébe úgy menteni magát, hogy az újságo-
kat vádolja meg, amiért a rendőrségi vizsgálat
által konstataált adatokat és a királyi ügyész
vádját leközlök.

Mi szintén egy súlyos bünt lepleztünk le,
nem a saját magunk, hanem a királyi ügyész
s a vizsgálati adatok szavaival. Am akiről ezek
szóoltak, az Fenyő Sándor, az Egyetértés fő-
szerkesztője, aki tehát a saját újságpapírosán
visszamarhat, akár van erkölcsi joga hozzá és
alapja reá, akár nincsen. Ez talán az oka, hogy
a többi lapok másfél év óta hallgatnak róla.
Félnek a mindenre képes ember piszkolódásától.
Mi nem tartjuk érdemnek, hogy mi magunk
nem feltünk.

Fenyő Sándor lapjában óvakodott a saját
esetéről csak egy szót is említeni, hanem ehe-
lyett úgy igyekezett menteni magát, hogy a
„Magyarság“ felelős szerkesztőjét: Fényes László-
t akarta sárral megdobálni. Nyilatkozatában
azt állította, hogy Fényes Lászlót „különböző
büntetendő cselekményekért“ saját újságírótar-
sai kizárták kebelükből.

Leközlöttük akkor Fenyő Sándornak egész
tiz szoros nyilatkozatát, szószerint s beigértük,
hogy ugyancsak szószerint fogjuk hozni a
„Budapesti Ujságírók Egyesülete“-nek azt a
hivatalos közleményét is, amely a Fényes László
kizáráásával számolt be az évi január 30-án,
minden újságban. Ez a hivatalos közlemény
befogja bizonyítani az „Egyetértés“ aljas inszi-
nuációját s bemutatja azt a vitésziérmét, a
mely Fényes László hosszas újságírói pályája
küzdelmének egyetlen kitüntető elismerése.

Most megtaláltuk ezt a közleményt, alább
szószerint közöljük, Csak azt jegyezzük még
meg, hogy ez a közlemény ellenséges oldalról,
azok részéről adatott ki annak idején Fényes
László ellen, a kiket ő vádolt meg korrup-
cióval s a kik e vádat úgy óhajtották
megtorolni, hogy inkollegiálissal vissza vádol-
ván: itélkeztek is Fényes fölött. S ez az ítélet
mégis büszkesége Fényes Lászlónak.

Ezt a tények hatalma, azok ereje okozza,
amit semmiféle fufangossággal nem lehet elűzni.
Az az erő ez, amely Fenyő Sándort is minden
görcsös kapaszkodása mellett a megsemmisíté-
lésbe lökte be minden tisztességes ember előtt
s a mely — a fegyházba fogja vezetni.

Itt a lapok 1902. évi január 30-iki köz-
leményeje.

— Vád a sajtó ellen. A Budapesti Ujsá-
gírók Egyesületének választmánya ma foglalkozott

Fényes László vidéki hírlapíróval, az egyesület
tagjának azzal a több újságírókban hangzatos
vádjával, hogy a fővárosi sajtó azért nem ír
a Kereskedelmi és Iparbank válságáról, mert meg-
van vesztegetve. Minthogy e cikkekben a vád
Rákosi Jenő és Vészi József nevével hozatott kap-
csolatba, a Budapesti Ujságírók Egyesületének mai
választmányi ülésén nem Vészi József elnökölt,
hanem az egyesület alelnöke, Hoitsy Pál. Fényes
László, akit a választmány megidézett, hogy a
sajtó méltóságát, és tekintélyét sértő állításaira
nézve vagy bizonyítékait, vagy igazolását terjesz-
sze elő, az időzésnek megfelelt és szintén részt
vett az ülésen. — Hoitsy Pál alelnök, majd a vá-
lasztmány több tagja ismételt felszólította Fényes
Lászlót, mondja meg, mely adatok alapján
emelte vádját a sajtó ellen. Fényes László ezt
kerekén megtagadta és kijelentette, hogy csakis
a sajtó bűnösség előtt tud es akar bizonyítani, mert
csakis ott lehet eskü alatti tanuvallomásokkal ki-
váltania. A választmány több ízben figyelmeztet-
tette, hogy beéri egyszerűbb adatokkal, de köve-
telnie kell legalább a hallgatásukért megfizetett
lapok vagy újságírók egyszerű megnevezését. Mi-
után Fényes László ezt is megtagadta, az a fel-
szólítás intéztetett hozzá, hogy bizonyítsa be leg-
alább eljárásának jóhiszeműségét és e czélból ne-
vezze meg a forrást, melyből értesüléseit kapta.

Minthogy Fényes László sem az állításait
be nem bizonyította, sem olyan adatokat nem
nyújtott, amelyek alapján a választmány a kérdés
földerítésére eljárás indíthatott volna, sem igazol-
ást nem terjesztett elő, sőt még az eljárásnak a
jóhiszeműségére nézve is megtagadta a bizonyítá-
st, a választmány Fényes Lászlót egyhangú tit-
kos szavazattal, a hírlapírói kar méltóságának és
tektélyének megsértése miatt a Budapesti Uj-
ságírók Egyesületéből kizárta. A szavazásban
Hoitsy Pál, aki a tanácskozást vezette, nem vett
részt s a szavazás előtt Vészi József elnök azzal
a kijelentéssel, hogy érdekelt félnek érzi magát,
kivonult az ülés teremből, egyben kinyilatkozta,
hogy — mivel a mai ülés Fényes Lászlónak al-
kalmat nyújtott a vádjának vagy bebizonyítására,
vagy visszavonására, de Fényes László ezt az alkal-
mat magától következetesen elutasította, haladéktal-
anul sajtóport indít ellene, mert a törvény erejé-
vel akarja kényszeríteni arra, hogy az egész ma-
gyar sajtó becsületét érintő vádjáért a nyilvános-
ság színe előtt feleljen.

Tehát nem büntények miatt zárták ki
Fényes Lászlót az újságíróegyletből, hanem
azért, mert kimondta, hogy a budapesti sajtó
korrupció.

Ezt kimondani pedig — a közönség százeze-
reit hívjuk tanuul — nem diffamáló.

Ezek után most már kijelenthetjük, hogy
felelős szerkesztőnk Fenyő Sándoron nyilatkozatá-
ért — lovagias uton Fenyő ur nem ad-
hatván elégtételt — a büntető bíróságnál vesz
elégtételt.

KÜLFÖLD.

A Reichsrath ülése.

Az osztrák képviselőház mai ülésén az elnök
válaszolt Schönerer képviselő ama tegnapi kérdésére,
hogy a költségvetési provizorium mikor lesz napi-
rendre tűzve. Az elnök válaszában kijelentette, hogy
a költségvetési provizoriumot a legközelebbi ülésük
egyikének napirendjére tűzi és ez által alkalmat ad

Háznak annak parlamenti tárgyalására. Kijelentette továbbá, hogy rendkívüli ülés összehívását nem tartja szükségesnek. — *Gicovszky* a boriszlávi bányatüz tárgyában interpellált, melyre *Körber* miniszter azonnal válaszolt, kijelentve, hogy a lembergi helytartóságot megbizta a dolog azonnal való megvizsgálásával és ha gyors segítségre van szükség, hajlandó megfelelő összeget folyósítani az inség enyhítésére. A Ház ezután áttér a vendéglősök kongresszusának követeléseire vonatkozó sürgős indítványok tárgyalására.

TÁVIRATOK.

Bolgár betörés görög területre.

Konstantinápoly, nov. 25. Ideérkezett bizalmas jelentések szerint Jankov bolgár alezredes bandájának egy részével csakugyan görög területre lépett át. Előzőleg a bandának a monasztiri vilajetben hagyott részének átadta a zászlót és a kürtöt azzal a kijelentéssel, hogy a tavaszra visszatér és újra megindítja a mozgalmat.

Az agyonlőtt olasz matróz.

London, nov. 26.

A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből: Egy osztrák-magyar matróz, aki rendőri szolgálatot teljesít, agyonlőtt egy lármázó olasz matrózt, aki ellenszegült, a mikor le akarták tartóztatni. Minthogy az eset nagy izgatottságot keltett, a két örkülönítményt visszatartották a kaszárnyákban, hogy az összeütközésnek elejét vegyék. Az idegen csapatkülönítmények parancsnokai értekezletet tartottak és elhatározták, hogy a szolgálaton kívül lévő katonáknak megtiltják a lövégefegyverek viselését, ami eddig az európai csapatoknak meg volt engedve. Az olasz különítmény parancsnoka kijelentette, hogy az osztrák-magyar matróz eljárását *indokoltnak tartja*.

NAPIHIREK.

Budapest, nov. 26.

— **Időjárás.** A nyugati depressio Franciaország felé került és Olaszországban új minimum fejlődött, a magas levegőnyomás pedig északkeleten megerősödött. Nyugat- és Dél-Európában az idő enyhe, széles. Keleten pedig hideg és száraz. Nálunk a hőmérséklet általában emelkedett.

Jóslat: Fagypont körüli hőmérséklettel esős és havas idő várható.

Hőmérséklet --- 0 2---3oC.

— **Az első hó.** Tél apó ma végre egész teljességében köszöntött be, telehintve a várost eztüst csillogású apró hópelyhekkel. A fővárosban s a vidéken is mindenütt reggel óta sűrűen esik a gazdák reménye: a hó.

— **Lónyayék távozása.** *Lónyay Elemér* gróf és *Stefánia* hercegnő, a kik három hét óta tartózkodnak a fővárosban, ma reggel Bécsen át állandó tartózkodásra a Rivierára utaznak, a honnan tavasszal Budapestre visszatérve, Albrecht-utí palotájukba költöznek.

— **Krupp temetése.** Krupp Alfrédnak, az ágyukirálynak temetése ma délelőtt ment végbe óriási részvét mellett.

A Hügel-villa előtt már a kora reggeli órákban, dacára a nagy hidegnek, óriási közönség gyűlt össze, hogy jelen legyen az oly váratlanul elhunyt ágyukirálynak végtisztességén.

Innen a holttestet átvitték a Krupp-család ősi házába, ahol Krupp Alfréd valaha, amikor még szegényes viszonyok között élt, első kísérletet tett az általa később feltalált ágyukkal. Négy barátja az elhunyt után vállára emelte a koporsót és a sorfalat álló munkások között végig hordozta az óriási kiterjedésű gyártelepen egészen a sírboltig, ahol Kruppot atyja mellé temették.

A temetésen Vilmos német császár, a szász király és számos nagy német város képviseltette magát.

A temetés után Essen városa külön gyászistentisítőletet tartott, amelyen az egész város polgársága vett részt.

A városban, valamint a Krupp-féle gyártelepen a mai napon szünetelt a munka.

Ma reggel az a hír volt elterjedve, hogy Vilmos császár is megjelenik a temetésen.

— **Korn Arthur működése.** A büntetési elől megszőkött pángerman-izgató lapszerkesztő tegnapelőtt Münchenben az ó-német szövetség előtt fölolvasást tartott a *Német újságírók magyarországi üldözeteiről*. Ez a felolvasás, mely tele van magyar állam elleni izgatással, pár nap múlva brochúra alakjában is meg fog jelenni. Ugyanez akkor fog megjelenni *Korn Arthur* másik két röpirata is; *Németek üldözése Magyarországon* és *Vinkler János szegedi királyi ügyész ur, mint a szász nemzet érzület felelőse*. Ezekre a röpiratokra, melyek bizonyára tele lesznek Magyarország elleni izgatásokkal — jó lesz ügyelni és eleve is megakadályozni, hogy azok a nemzetiségi lakta vidékeken elterjedjenek.

— **Jókait meglopták.** *Jókai Mór* koszorús költőnk ma mint feljelentő szerepelt a főkapitányságon. Elpanaszolta, hogy szolgálja *Bartek János* rendszeresen meglopta és ezt ő csak most vette észre. Kára mintegy 5000 korona. A hűtlen szolgát a rendőrség még az nap délelőtt elfogta és megmozdításakor 400 koronát találtak nála. *Bartek* tagadja tettét, de azért egyelőre a rendőrség vette pártfogásába.

— **Jégzajlás a magyar folyókon.** A földművelési miniszterium vizrajzi osztálya jelenti, hogy a Duna zajlik Pozsonytól egész Mohácsig, Pozsony fölött és Mohács alatt jégmentes a víz. Esztergomtól Budapestig esekély áradás mutatkozik s a fővárosnál tegnap óta 5 centiméternyi emelkedés mellett ma a vízmagasság 47 centiméter. A Tisza Tekoházánál, Szolnok alatt áll, a többi szakaszon zajlik. — Tegnap este Győrnél a Rába állt be, Ungvárnál pedig az Ung fagyott be. A Hernád jege Hidas-Németinél állt meg. A Körös jege is többször megállt, de megcsuszamlott, s a Béga Beeskereknél fagyott be. A kisebb folyókat kivéve ezeken kívül csak a Dráva és Száva zajlik.

— **A paktumos cigány.** Tegnap éjjel történt egy körüti kávéházban. Kevesen voltak benn a teremben, csak két zajosan mulató asztaltársaság húzta a cigánynyal, ki hol az egyik, hol a másik kompániának igyekezett eleget tenni. Látszott azonban, hogy itt csakhamar baj lesz, mivelhogy mindkét társaság tagjai kapatosak voltak, azonkívül az egyik társaság — amelynek egy pap tagja is volt — antiszemita nótát akart huzatni, a másik pedig éppen ezért papmorgó nótát. Fáraó íckete ivadéka nagy zavarban volt: a *Zik-czene-zakzene* néppárti himnuszt, avagy a *„Nincs menyország, se pokol, még a pap is udvarol”* kezdetű dalt huzza-e? A felek pedig már ott hadonáztak a cigány orra előtt, egymással szemben. Ebből mindjárt verekedés lesz. A kassza tündére és a pinczerek várakozó állásban lesték a feszült helyzet eseményeit, amikor a primásnak hirtelen mentő gondolata támadt. Nem húzta sem a zikezenét, sem az udvarló pap nótáját, hanem reárendítette: *Jaj, be huncut a német*...

A két fél meglepetten nézett egymásra s a következő pillanatban — együtt énekeltek a cigánynyal. A primás az ő cigány ösztönével megtalálta az alapot, amelyen kibékülhetnek a haragos felek, akik a jól ismert nótá hangjai mellett ezután barátságosan összeültek. És még mondja valaki, hogy nem borbán tartózkodik az igazság. Csak okos cigányprimás kell hozzá, aki olyan ügyesen tudja alkalmazni a szükséges — formulát.

— **Sok hühő semmiért.** A mai reggeli lapok hasábos tudósításokat hoznak egy nagyszabású sikerkasztásról, mely a IX. ker. *Segítség* jótékony egyesületnél történt. Ugyanis a rendőrséghez egy névtelen feljelentés érkezett, mely azt mondja, hogy *Schodl* Ádám, az egyesület pénztárnoka az egyesület pénzének elcsikkasztása után megszőkött. Tudósítónk utána járt a dolognak és meggyőződést szerzett arról, hogy a feljelentés aaptalan, *Schodl* Ádám beteg és az egyesület, melynek helyisége a mester-utcai iskolában van és gyermekek felruházása a célja, kárt nem is szenvedhetett, mert a pénz a felmutatott 31146/0 2 Eső hazai takarékpénztári 1621 korona 60 fillért tartalmazó betétkönyv az egyesület alelnökénél, a mester-utcai igazgatónál van.

— **Gyermekholttest a kutban.** E hónap 15-dikén a cziakotai határban egy közkutban egy tíz hónapos süngyermek holttestét találták. A nyomozás során kiderült, hogy a gyermek anyja *Mesterházy* Józsefné, született *Rudi* Zsuzsanna család, akit a budapesti rendőrség a fővárosban letartá-

tott. A gyermekgyilkosság története igen érdekes. *Mesterházy* négygyilkolt gyermeke még márciusban született. Rákoskeresztúron helyezte el, ahonnan e hónap elején értesítették, hogy gyermeke beteg. *Mesterházy* né akkor felhozta a gyermeket, hogy kórházban helyezze el. Hiába járta azonban végig a kórházakat, sohol nem vették fel a beteget, azzal a megokolással, hogy házi kezelés alatt is meggyógyul. A kétségbeesett anya ekkor vissza akarta ivinni Rákoskeresztúrra. Azonban nem volt pénze, hogy a gyermektartásért fizethessen. Egy ideig bolyongott a határban, aztán fogamzott meg agyában a gyilkosság terve. A kut mellett meztelenre vetkőztette a gyermeket és bedobta a kutba. Addig várt, amíg a gyermeke sirt. Amikor elhallgatott, elment Rákos-Szent-Mihályra, ahol azt híresztelte, hogy a gyermekét a fővárosban elhelyezte.

— **Két nővér tragédiája.** A Bécs mellett Baden egyik előkelő szállodájában két előkelő megjelenésű hölgy szállott meg tegnap délben. Este 7 órakor a színházba mentek és színház után bezárkoztak szobájukba. Kevés vártatva két lövés dördült el a szobában. Midőn a szálloda személyzete az ajtó felszakította a két nőt átlőtt mellel, haldokolva találta, a rendőrség a hölgyek hátrahagyott leveleiből megállapította, hogy nővérek voltak. Nevük: *Szecheny* Mária és *Szecheny* Ludmilla. Zsebeik tele voltak kivágott újságcsikkkel, melyek mind öngyilkosságokról szóltak. Egy levélben, melynek borítékára az volt írva, halálunk oka, következő sorok voltak: „Súlyos degbajom miatt megyek a halálba. Nővérem, akinek rajtam kívül senkije nincs, nem akar nélkülüm élni de nem is akarom az emberek között egyedül hagyni. Irataink között pénzt is találnak, vigyenek Olmützbe, mert odaválok vagyunk.”

x **Régi képek** javítását, nemesi czimerek, dekorációk, arcképek és mindennemű festményeket készíti *Linhart Vilmos* Budapest, Hunyady-utca 27. Telef. 58-83.

x **Felhívjuk olvasóink** figyelmét *Herczeg és Horvát* Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az „Adria” szállóval szemben létező nőidivat-áruházára.

IRODLOM és MŰVÉSZET.

* A két legközelebbi bemutató. E héten *Vigszínház* s a *Népszínház* is tart bemutatót. A *Vigszínház*-ban pénteken kerül először előadásra *Molnár* Ferencz *Doktor ur* című bohózata, amelynek szereposztása a következő: Dr. Sárkány — Göth Sándor, Puzsér — Hegedűs Gyula, Sárkány — Csillag Teréz, Lenke — Varsányi Irén, Csatha Fenyvesi Emil, Cseresnyés — Szerényi Zoltán, Bertalan — Tapolezai Dezső, Marosiné — Nikó Lina. Az igazgató — Kazaliczky Antal, A földrajztaná — Győző Lajos, I. rendőr — Gyarmati Gusztáv, II. rendőr — Dayka Balázs, Szobalány — Vargi Anna.

A *Népszínház*-ban szombaton *Paul Ferie* *Az anyós* című énekes bohózata kerül bemutatásra. A bohózat öt mozgalmas jelenésű képből áll s ezelő során nagy érdeklődésre számíthat a harmadik kép, amelyben *Kovács* Mihály mint vadember fogja a közönséget megkacagtatni. Játsszanak még az újdonságban *Nyárai* Antal, *Ledószky* Gizella, *Szirma* Imre és *Láng* Etel.

* *Ysaye* Jenő, a világhírű francia hegedűművész, aki hangszerének legnagyobb dialektikusa, a jövő hét szerdáján a *IV. júliharmoniai hangverseny* mutatkozik be. Másnap, csütörtökön, december 4-én a Royal hangversenytermében sőt hangversenyt is rendez a művész, amelyet méltán várnak művészi körökben lázas érdeklődéssel. A jövő pénteken a bécsi nagy Musikvereinsaalban szintén egyetlen zenekari hangversenyt rendez *Ysaye*. Dacára annak, hogy a nagyterem 2200 ülőhelyet tartalmaz — amint a beküldött kommüniké jelenti — már az összes jegyek elkeltek. A december 4-iki hangversenyen *Fabian* Felicitás zongoraművész is közreműködik. Jegyek *Mery* Bélánál kaphatók (Andrássy-ut 12. szám.)

* **Színházak műsora. Szombat, november 26-án** Nemzeti színház: „Himfy dalai.” Operaház: „Janos és Juliska.” „Babatündér.” Vigszínház: „Loute.” Népszínház: „Lili.” Magyar színház: „Nőemancipáció.” Uránia: „Háboru.”

Csütörtökön, november 27-én. Nemzeti színház: „A jövővények.” „A nyolcadik pont.” Operaház: „Bánk bán.” Vigszínház: „Loute.” Népszínház: „Casanova.” Magyar színház: „Nőemancipáció.” Uránia: „Háboru.”

TÖRVÉNYSZÉKI CSRNOK.

A négyes halálos ítélet a curián.

— Saját tudósítónktól. —

A királyi Kuria I-ső büntető tanácsa *Vörösmarthy* Béla elnöke alatt ma délben tárgyalta a fehértemplomi rablógyilkosok ügyét, kiket az esküdtbíróóság marasztaló ítélete alapján a fehértemplomi kir. törvényszék kötélt általi halálra ítélte. A koronaügyész tisztelet *Szekely* Ferencz királyi koronaügyész töltötte be, míg előadó *Tarnay* János kuriai bíró volt.

A tárgyalás megnyitása után a védők nevében *Kenedi* Géza kéri a kuriát, hogy a fehértemplomi királyi törvényszék ítéletét semmisítsék meg, mivel a törvény idevonatkozó intézkedése dacára a tárgyalást 2 napra elhalasztották. Ez pedig igen fontos, mert az esküdtek ennyi idő alatt elvesztik az ügy fonálát. Ha pedig a tárgyalást nem semmisítik meg, akkor a bejelentett semmisségi panaszok alapján az ítéletet semmissésként meg és alkalmazzanak enyhébb ítéletet. Szép beszédben utal a védő arra, hogy még eddig, az alkotmány helyreállítása óta négyes halálos ítéletet végre nem hajtottak — kifejti, hogy ma már mindenütt arra törekzenek, hogy a halálbüntetést eltérüljék. Felelmit két kiváló jogásznak *Csemeginek* és *Teleszkynék* a halálbüntetés ellen felhozott érveit.

Szekely Ferencz koronaügyész ezzel szemben javasolja, hogy az ítélet helyben hagyassék. A büntető-tanács visszavonult ítélethozatalra. A délutáni órákban megbozták az ítéletet, a melynek értelmében a Curia megváltoztatta a törvényszék ítéletét, vádlottakat egyenként 15—15 évi fegyházra ítélte.

§. *Drága postabélyeg.* *Roth* Kálmán 1901. augusztus havában a postatakarékpénztárnál egy béti lapot akart értékesíteni, amelyre többek között egy 35 filléres bélyeg is rá volt ragasztva. A postatakarékpénztár rögtön észrevette, hogy a 35 filléres bélyeg két elszakadt részből áll és pedig két különböző bélyeg összeragasztása folytán. Görcsövi vizsgálat folytán kiderítették, hogy a felragasztott felső részről a bélyegző festék mesterséges uton lett eltávolítva, de oly kezdetleges módon, hogy az nagyító lüveg segítségével nélkül is könnyen felismerhető. A királyi ügyészség ennek folytán bélyeghamisítás esetét látta fennforogni s vádat emelt e czímen *Roth* Kálmán ellen. Ma tárgyalta ez esetet *Oldh* András elnöke alatt a büntető törvényszék s beígazolva látta a vádat, *Roth* Kálmánt 10 korona fős és 5 korona mellékbüntetésre ítélte.

§ *Az örült gyermek sorsa.* A lipótczei elő halottak országának ápolói, hogy mily hanyagul gondozzák az ápolásukra hozott női betegeket, legjobban illusztrálja a budapesti büntető törvényszék mai tárgyalásán lefolyt bünper, melyben *Vámosi* Katalin ápolónő, gondatlanságából okozott súlyos testi sértés vétségével vádolva tilt a vádlottak padján. Ugyanis, noha az elmeorvosintézet szabályai tiltják, mégis ez év január 7-én az ápolására bízott *Weisz* Teréz 10 éves beteg leányt, egy oly czellába lökte be, melyben már egy veszélyes dühöngő örült asszony tartzkodott. *Grósz* Dezsőné a dühöngő asszony rárohant a szobájába belököt kis lányra, agyba, fősbe verte s oly súlyos sérüléseket ejtett rajta, melynek gyógyulása 30 napon túl tartó időt vett igénybe.

Jellemző volt *Tulnyik* Jánosné elbocsátott ápolónő vallomása, a ki elmondta, hogy a vádlott, dacára, hogy nem ez az első baj, mely gondatlanságából származott már, de mert jól tud az apácáknak hizelegni, e legutóbbi súlyos hanyagságáért *Vámosi* Katalint még sem bocsátották el, csupán 5 korona pénzbírsággal büntette meg őt a tébolyda igazgatósága (!) A többi kihallgatott tanuk, köztük a tébolyda igazgatója dr. *Dolya*, a vádlott javára vallottak. A törvényszék tekintetbe véve az enyhítő körülményeket, a vádlottat csupán 10 korona pénzbírságra ítélte.

Vámosi Katalin avval védekezett a tárgyaláson, hogy az elmeorvosintézet annyira tul van zsúfolva betegekkal, hogy az ott alkalmazott csekély számú ápolóné nem képes kellő gondot fordítani a betegek gondos ápolására, a személyzet oly csekély, hogy az ápolónőknek még a mosókonyhára is ügyelniük kell. Így

történhetett meg azután, hogy neki a mosókonyhába kellett sietnie, ideje a gondos körültekintésre nem volt elég, s ő hogy sietős dolgát elvégezze, nem ért rá arra, hogy megnézzék, hogy azon czellában, melybe a gyermeket belökte, esetleg nincs-e más beteg is.

Elnök: A kulcs maguknál szokott lenni?
Vádlott: A betegek teljesen a mi őrzőtünkre vannak bízva, tehát a kulcsok nálunk vannak.

Elnök: Mikor megtudta az igazgatóság a szerencsétlenséget, elbocsátották önt a szolgálatból?

Vádlott: Nem. Én még ma is ott vagyok és gondozom a betegeket.

§ *Wolf* képviselő az esküdtszék előtt. A brüxi esküdtszék ma kezdte meg a tárgyalást *Wolf* képviselőnek *Schalk* képviselő, továbbá a saazi *Nationalzeitung*, a *Reichenberger Zeitung* és a *Deutsche Bauerzeitung* kiadói és nyomdászai ellen indított pörében, a melyre *Schalk*nak „Miért neveztem becsületlenek *Wolf* Károly Herman urat“ czimű röpirata és annak a nevezett lapokban való megjelenése adott okot. Azonkívül egy cikket közöltek ezek a lapok, amely *Wolf* képviselőt azzal gyanúsította, hogy a parasztság érdekeit eladta a czukorkartellnek, végül kiterjed a panasz *Schalk*nak *Wolf* ellen nyilvánosan tett becsületsértő nyilatkozataira.

Az esküdtszéki tárgyaláson *Wolf* képviselő személyesen jelent meg képviselője társaságában. Ma a megidézett tanukat fogja kihallgatni a bíróság.

SPORT.

(?) *Football match.* A B. A. K. és M. U. E. két jeles football-csapatl vasárnap délután fél 3 órákor mérkőzika millenáris versenypályán. A sportkörök nagy érdeklődéssel néznek a két jeles csapat mérkőzése elé.

BUDAPESTI TÖZSDÉK.

Gabonatözsde.

Keszárüzlet.

Enyhébb időjárást helyenkint esővel jelentenek az ország különböző részével s a tegnapi kifejtett reményeket a malmok most már inkább teljesíthetőnek vélik. Ma sem vásároltak ez okból nagyobb mennyiségű búzát, mindamellett, hogy a kínálat, ha nem is éppen sürgetően, de meglehetősen mennyiséget bocsájított piacra. Elkelt mindössze 17000 mm. buza 5 fillérrrel olcsóbb áron.

F. hó 24. este 6 órától 26. este 6 óráig.

	érkezett	elment
buza	13522 q.	— q.
rozsa	1365	200
árpa	3185	—
zab	3586	—
tengeri	453	—
repce	—	—
liszt	206	17314
korpa	—	2447

Határüzlet.

Az időjárásról mindentelől érkező jobb hírek, valamint olcsóbb amerikai jegyzések folytán lanyhán indult meg a mai határüzlet.

Az árfolyamok a délelőtti folyamán pár fillérel estek.

Délben jegyez:

Áprilisi buza	7.65—7.66
Áprilisi rozsa	6.64—6.65
Áprilisi zab	6.36—6.37
májusi tengeri	5.76—5.77

Ertéktözsde.

Előzőzsde. Osztr. hitel 664.50, magyar hitel 700.50 04% aranyj. —, korona —, teszámitoló —, jelzálog —, rimamurányi —, államvasut 688.75, déli vasut —, alpesi 539.—, márka —, városi villamos —, ipar és kereskedelmi bank —, közuti vasut —.

Zárult. Osztrák hitel 664.50, magyar hitel 700.50, 4 százalékos arany —, korona —, teszámitoló —, jelzálog —, rimamurányi —, államvasut 688.75, déli vasut —, Alpesek 539.—, márka —, városi villamos —, ipar és kereskedelmi bank —, közuti vasut —, korona.

Laptulajdonos:

A „MAGYARSÁG“ lapkiadó-vállalat.

Telefon-szám: 154.

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1902. november 27-én.

M. kir. Operaház.

Bánk bán
Kezdeté órákor.

Nemzeti színház.

A jövevények
Kezdeté 7 órákor.

Népszínház.

Casanova
Kezdeté 7 órákor.

Vigszínház.

Loute
Kezdeté fél 8 órákor.

Magyar színház.

Nőemánczipáció
Kezdeté 1/28 órákor.

URANIA

A háboru
Kezdeté 7 órákor.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató
Nagymező-utca 17.

Ma és minden este

A hárem kalandja.

Linke Pál operetteje.

TARKA SZINPAD.

A párbaj.

Behozat egy felvonásban. Irta Jean Louis, magyarosította Helbal

Éjjeli támadás.

Németjáték, PAUL MARTINETTI-ÉI

Kezdeté 8 órákor.

Télikortban reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara.

RUJDER-kávéház

Podmaniczky-utca 37. Csengery-utca sarok.

Ma és minden este.

valamint vasár- és ünnepnap délután a közkezdvelt

Nemzetközi Hölgyzenekar

Salzer Károly tárogató és cselló-művész

közreműködésével hangversenyez.

Fogak

3 fttól, valódi amerikai módszer, 10 évi jótállással
A gyökér eltávolítása fölösleges. Szájpadlás nélkül is. Vidékiek 24 óra alatt kielégítettnek

== Részletfizetésre is. ==

KOVÁCS J. fogműterme

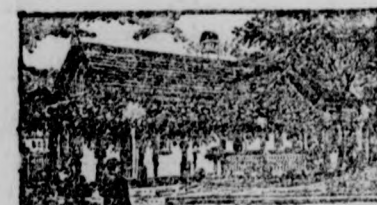
Budapest, Károly-kört 9., II. em. 8. szám.

(Grófi Hadik-palota.)

Telálható naponta reggel 9-től délután 5-ig

Szőlőlugast ültessünk

minden ház mellé és házi kertjeinkben.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kétszemes és kétszemes) mert nem minden faj termeszt nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak

alkalmas fajokat ültettek, azok öven elatják hozukat az egész szőlőterület idején a legkisebb muskataly és más szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megtermen s minden oly ház, melynek a mellé a legkisebb gondot a szőlővel nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítésnek stb. a legkisebb helyet is foglalna az egy-egy hasznos részektől. Ez a legnagyobb szőlőgyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismereteseire valókozó szíves énynyomatú katalógus hármuk ingyen es bérmentve küldetnek meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Ermelléki első szőlőültetvény Magyar-Károly, n. p. Székelyhid.

KARÁCSONYI ÉS UJÉVI AJÁNDÉKOKRA már most raktáron vannak az ALKALMI ÁRUK.

Az itt felsorolt árakból minden vevőnek engedünk 3% pénztári engedményt, azon felül minden csomag portamentesen küldetük. 30 koronát meghaladó utánvételes csomagokhoz egy teljes szerinti szent képet aranyozott keretben csatolunk ingyen. Bárkinék is, aki e lapra hivatkozik.

Table listing various clothing items and their prices, including '1 vég 30 rőfös Duna vászon', '1 vég 30 rőfös Herceg vászon', etc.

Minden darab saját műhelyünkben készült. Mőrték utáni rendelés a legpontosabban készült. Elkészítés megkezdés után is. Az itt megemlített cikkekben és mintagyűjteményt küldünk. Még sem tevé arat árcsökkentésünk.

Bel- és külföldi ruhakelmeinkből és selymeinkből mintákat küldünk. Figyelem! Araink 25%-al olcsóbbak mint bárki az országban. Figyelem! 10.000 méter mosóbársony minden színben 65, 83 és 90 krajczár. Figyelem! Gyászruhák 4 óra alatt készíttetnek. Gyászkalapok dupla fátyollal 6 frt.

T. rendelésnek minden szívesseggel rendelkezésére állunk, csak tessék hozzánk fordulni.

HERCZEG és HORVÁT BUDAPEST. VII. ker. Kerekesi-ut 52. sz. a. Adria-szállóval szemben

Advertisement for 'VILLAMOS LÁMPA' (Electric Lamp) by AUFFENBERG J., Klauzál-utca 29. Describes the lamp's features and availability.

Általános Villamossági Vállalat AUFFENBERG J., Klauzál-utca 29. Villamvilágítás és erőátviteli berendezések. Csengő, telefon és villámhárító felszerelések, 10 lámpa és felszerelési anyagok raktáron vannak jutányos áron.

Advertisement for 'SCHRANK HENRIK BÉCS' (Schrank Henrik Bécs) at Adlergasse 14. Offers various clothing items.

Legolcsóbb detail áruház SCHRANK HENRIK BÉCS I., Adlergasse 14. A következő eladásra szánt árukat legmelegebben ajánlom bárkinék, míg az áruaktár tart. 1000 tuczat férfi és női Glacé keztü különféle színekben I. rendű 75 kr.

Köhögés, rekedtség légzőszerek bantalmisai elővanganu orvosi-szaktokintolyek ajánljak az I. számú Jozseftápiot. Szek rekedés emésztési zavarnakal és mint ver-tisztító a II. számú Jozseftápiot kapható Török Jozsef gyogytaraban. Fő és székul-dea Vogler Jozsef orv-dista asszisztenséi Bu-dapest, Népszáraz-ut-cza 6. szám 10 szobor megrendelésnél is a pénz beküldése mellett bérmentve.

Illem és táncztan vagy a művelt társalgó. Gyakorlati kézikönyv a jó modor és tánc művészetének elsajátítására. Ára 1 korna. A pénz előleges beküldése ellenében bérmentve küldi.

Barta Lajos könyvkereskedő Budapest, Lipót-körut 20.

Értesítő iroda. Okmányszerző vállalat Budapest, VII. Ker-tész-utca 31. Házassá-gi és egyéb ügyekben be-szerez minden okmányt: miniszteri fölmentéseket, dispensatiót stb. Továbbá eljár jogtanácsosa köz-benjöttével adó, anya-könyvi, állampolgársági, honosítási, illetőségi, ipar, italmérsi, katonai, kiviteles nőtülési, név-magyarosítás, nagykoru-sítás, örökösödés, örök-befogadás, tőzsde, utó-anyakönyvezési, utlevél megszerzési és más egyéb minden ügyekben. Az ügyek sürgős és si-keres lebonyolításáért szavatosság vállalatik.

!Pénzkölcsönt! Olcsón, diszkrétan és gyorsan szerez ka-tonatiszteknek, köz-, magán-hivatalnokoknak, szóval minden hitelké-pes egyének előnyös visszafizetésre. Házakra, földbirtokokra és tel-kekre 4 1/2%-os amorti-zációs kölcsönöket, gyorsan viszi keresztül a legkomplikáltabb Con-versiókat utólagos díja-zás mellett. Ertesítést egész nap ad:

SZENES A. bankbizománya-, információ- és kereskedelmi kiegészítő irodája BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 22., 1/12.

BLOCH S. ökl. tan. és gyakorló könyvölő, Andrassy-ut 46, kiképez felnőtteket a magas m. kir. mi-niszterium engedélye alapján az egyszerű és kétfős könyvvitelben, keresk. levelezés, szép és helyesírásban, vala-mint a magyar és né-met nyelvben. Holgyek-nek külön oktatás. Vi-dékiek levélbelileg sa-játíthatják el a könyv-vitelt.

FÉRFIRUHÁT ne rendeljen, míg Szűcs Lajos szabó-mester Budapest, Gyöngygyuk-utca 9. legújabb szó-vegmintáit át nem nézte, melykivánatra ingyen és bérmentve küldetik Mőrték után 12 és 15 fe-rintért kész ek, finom gyapjuszövetekből férfi öltönyt, a legjobb divat szerint.

T. cz. Van szerencsém a nagyérdemű közönség heves tudomására adni miszerint VI., Nyár-utca 34. sz. alatt egy

épület- és mű-lakatos üzletet nyitottam. Főtörökvetem oda fog irányulni, hogy minden általam készített mun-kák a mélyen tisztelt megrendelőim részére ki-fogastalanul eszközöltes-senek. Műhelyemben elké-szít-tek egyszerű és díszes rácszatot, ugyszintén mindennemű takaré-k-tűzhelyet, a legjobb ki-vitelben. A nagyérdemű közön-ség b. pártfogását kérve, maradjok kiváló tisztelettel Baberczy Mihály épület- és műlakatos. Javítások elfogadtatnak és pontosan teljesíttetnek.

Egyházi szerek, Iobogók, képek és köny-vek legolcsóbban kapha-tók: Szűts és társánál Budapest, IV., Ujvilág-utca 2. sz.

Magyar kir. államvasutak. 179063/902. szám. Gyorsvonatok megállása Ács állomáson. A Budapest kpu-ról délután 2 óra 15 perczkor Bécs felé induló és a Bécsből Bpest kpu-ra este 7 óra 15 pkor érkező gyorsvonat f. év november hó 15-től kezdve Ács állomáson délután 4 óra 27 pkor, illetve délután 5 óra, 6 pkor utasok fel és leszállása czéljából feltöte-lesen meg fog állani. Budapest, 1902. november hóban. Az igazgatóság. (Utánnomás nem díjaztatik.)

Évi lakóknak rész-letfizetésre. Legújabb talalmány Ruganyos fejpárnás ágymatracs vagy betét. Magyar szabadalom Saját talalmány. Együttal felomítom a legújabb feregmosó takarékosági fejpárnás ruganyos ágymatracsokat, melyek ueni keit mas izim a lepedő és megie jobb és kellemesebb fekvésű, mint bármiféle gyarmány. Az eredeti üzletemben megtekinthető. Levelezőlap megíhvására rögtön jövök. VIG P A L kárpítos és díszítő 10 év óta jonn áll. Budapest VI., Rózsá-utca 77. sz.

Ajtók, ablakok, vasredőnyök olcsón el-adatnak. Temesváry Géza és Tsa. Visegrády-utca 27.

Világszerte hirlapilag megdicseri értékes új talalmányhoz társ kerestetik. Erte-kezhetni "Világhírű fel-találó" ezimen Uj-utca 30. I. 15. alatt.

SAJÁT KÉSZÍTMÉNYŰ FÉRFI ÉS FIURUHA-ÁRUHÁZ.

Table listing clothing items and prices: Téli kabát 12 frt, Sacco öltöny 12, Jaquet 20, Ferencz Jozsef öltöny 35, Salon 28, Frack 30, Smoking 20, Nadrág 4, Reglan és Derby 12 frt, Aimeneti double ka-bát 14, Gazdászati kabát 3, Vadászkabát szörme béléssel 18, Városi bunda 40, Utazó 35, Bőrkabát 25.

LUKÁCS GYULA férfi-szabó ezelttt KRAUSZ LIPÓT FIA Budapest, Kossuth Lajos-utca 18. sz. (az Udvari-kávéház mellett) Dus választék fiu- és gyermek-ruhákban!

Mértékszertinti megrendelések jutányos áron eszközöltetnek. Vidéki megrendelések pontosan és felelősen eszközöltetnek. Minden darabon a szigoruan szabott ár látható! Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

97027/11—a 1902. szám.

Faeladási hirdetmény.

Az 1902. évi szeptember hóban 77,850. sz. alatt közzétett tájékoztató hirdetményvel kapcsolatban közhírré teszem, hogy a lipitújvári magyar királyi főerdőhivatal kerületéhez tartozó alább megnevezett magyar királyi erdő-gondnokságokban 1903. évtől kezdődőleg bezárólag 1907. évig, tehát egymásután következő öt éven át termelhető fenyő- és esetleg szil, juhar- és köris- épületi és műszerfának, valamint lágý és kemény tűzifának tövön az erdőben, katasteri holdankénti egységárak mellett való értékesítése iránt a lipitújvári m. kir. főerdőhivatal erdőrendezéségi irodájában versenytárgyalás fog az alább megjelölt két egymásután következő napon délelőtti 10 órakor tartatni, s. p.:

I. 1902. évi december hó 18-án.

Szóbeli versenytárgyalás a következő csoportok fahozamára:

1. III. csoport. A vichodnai m. kir. erdőgondnokságban a fent megjelölt 5 év alatt kihasználható 113.9 kat. holdon termelhető mintegy 25000 m³ fenyő épületi- és műszerfára, és mintegy 3200 m³ lágý tűzifára.

Kikiáltási ár kat. holdanként 1650 korona.

Bánatpénz 6000 korona.

2. IV. csoport. A likaukai magy. kir. erdőgondnokságban a fent megjelölt 5 év alatt kihasználható 185.8 kat. holdon nyerhető mintegy 17800 m³ fenyő épületi- és műszerfára, és mintegy 4050 m³ lágý és 190 m³ kemény tűzifára.

Kikiáltási ár kat. holdanként 800 korona.

Bánatpénz 4000 korona.

3. V. csoport. Az oszada-revuczai m. kir. erdőgondnokságnak oszadai „A” üzemosztály I. II. és III. vágássorozataiban a fennebbi 5 év alatt kihasználható 114.5 kat. holdon termelhető mintegy 20000 m³ fenyő épületi- és műszerfára, és mintegy 1500 m³ lágý és 600 m³ kemény tűzifára.

Kikiáltási ár kat. holdanként 1125 korona.

Bánatpénz 3500 korona.

4. VI. csoport. Az oszadai vízfűrész használatával az oszada-revuczai erdőgondnokság oszadai „A” üzemosztályának IV. és V. vágássorozataiban és revuczai „A” üzemosztályában a fennebbi 5 év alatt kihasználható 413.5 kat. holdon termelhető mintegy 37800 m³ fenyő épületi- és műszerfára, és mintegy 3050 m³ lágý- és 17900 m³ kemény tűzifára.

Kikiáltási ár kat. holdanként 620 korona.

Bánatpénz 6000 korona.

II. 1902. évi december hó 19-én.

Írásbeli versenytárgyalás a következő csoportok fahozamára.

5. I. csoport. A lipitújvári gőz- és vízfűrész használatával a szvarini, feketevági és teplicskai magy. kir. erdőgondnokságokban a fennebbi 5 év alatt kihasználható 960.7 kat. holdon termelhető mintegy 191800 m³ fenyő épületi- és műszerfára, továbbá mintegy 34800 m³ lágý és mintegy 5200 m³ kemény tűzifára.

Kikiáltási ár kat. holdanként 1660 korona.

Bánatpénz 40000 korona.

6. II. csoport. A maluzsinai magy. kir. erdőgondnokságban a fennebbi 5 év alatt kihasználható 266.1 kat. holdon termelhető mintegy 63200 m³ fenyő épületi- és műszerfára és mintegy 6500 m³ lágý tűzifára.

Kikiáltási ár kat. holdanként 2050 korona.

Bánatpénz 14000 korona.

7. VII. csoport. A vásárló költségén Fenyőházán építendő, villamos hajtó erőre berendezendő új fűrész használatával a fenyőházai magy. kir. erdőgondnokságban a fennebbi 5 év alatt kihasználható 751.5 kat. holdon termelhető mintegy 69600 m³ fenyő épületi- és műszerfára, valamint 11200 m³ lágý és mintegy 45200 m³ kemény tűzifára.

Kikiáltási ár kat. holdanként 850 korona.

Bánatpénz 15000 korona.

Az eladásra kerülő összes vágások a helyszínen ki vannak tűzve és az érdeklődők által bármikor megtekinthetők és becsülhetők is.

Bővebb felvilágosítással a lipitújvári magy. kir. főerdőhivatal szolgál.

Az általános árverési- és a szerződési feltételek ugy a magyar királyi földmívelésügyi ministerium erdészeti főosztályában (Budapest, V., Zoltán-utca 16.), valamint a lipitújvári magy. kir. főerdőhivatalban megtekinthetők és legkésőbb 1902. évi december hó 1-ső napjától kezdve átvehetők.

Budapest, 1902. évi november hóban.

M. Kir. Földmívelési Minister.